

На основу члана 17. став 2. и члана 72. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на приједлог Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине, у сарадњи са надлежним органима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, на 46. сједници, одржаној 8. маја 2008. године, донио је

ПРАВИЛНИК

О ОЗНАЧАВАЊУ ХРАЊИВИХ ВРИЈЕДНОСТИ УПАКОВАНЕ ХРАНЕ

ДИО ПРВИ - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет)

Правилником о означавању храњивих вриједности упаковане хране (у даљњем тексту: Правилник) прописује се начин означавања храњивих вриједности хране намијењене:

- a) испоруци крајњем потрошачу;
- b) снабдијевању угоститељских објеката, кантина, болница, обданишта, школа, установа социјалне заштите и других сличних субјеката у пословању са храном, који снабдијевају крајњег потрошача.

Члан 2.

(Изузеци од примјене)

Одредбе овог Правилника не примјењују се на:

- a) природне минералне воде или друге воде намијењене исхрани људи;
- b) храну за посебне прехранбене потребе (или "дијететске намирнице"), код којих су специфичности означавања храњиве вриједности уређене посебним прописом.

Члан 3.

(Означавање храњивих вриједности)

- (1) Означавање храњивих вриједности упаковане хране није обавезно, осим за храну код које се на декларацији, приликом презентације и/или рекламирања наводи тврдња о храњивој вриједности.
- (2) Дозвољено је наводити само тврдње о храњивој вриједности које се односе на енергетску вриједност, храњиве материје и материје које припадају једној од група храњивих материја наведених у члану 5. став (1) овог Правилника.
- (3) Када је наведена тврдња о храњивој вриједности за неку од храњивих материја и/или материја које припадају једној од група храњивих материја, навод о храњивим вриједностима мора садржавати и податак о количини и поријеклу те материје.
- (4) Навођење квалитета или количине храњиве материје не сматра се тврдњом о храњивој вриједности, ако је то прописано посебним прописима.
- (5) Код неупаковане хране, храњиве вриједности, према условима из овог Правилника, могу се наводити у пропратном документу и морају се дати на увид потрошачу на његов захтјев.

Члан 4.

(Дефиниције)

Основни појмови који су употребљени у овом Правилнику имају следећа значења:

- a) **означавање храњиве вриједности хране** је било која информација на декларацији која се односи на:
  - 1) енергетску вриједност хране;
  - 2) храњиве материје као изворне природне састојке.
- b) **тврдња о храњивој вриједности** је свака порука којом се при презентацији или рекламирању хране изјављује, наводи на закључак или упућује да храна има одређена храњива својства која потичу из природног садржаја хране (саме по себи) или која су намјерно измијењена додавањем или одузимањем храњиве материје, а условљени су енергетском вриједношћу и/или присутношћу односно количином њених храњивих материја у саставу хране;
- c) **храњиве материје** су материје које утичу на енергетску и биолошку вриједност хране, а подразумијевају: протеине, угљене хидрате, масти, влакна, натријум, те витамине и минерале присутне у значајнијој количини, како је наведено у члану 5. став (3) овог Правилника;
- d) **енергетска вриједност хране** подразумијева енергију садржану у одређеној количини хране, добијену спаљивањем хране до сувог остатка, изражену у килокалоријама и килоџулима (у даљњем тексту: kcal (kJ)). Фактори за прерачунавање енергетске вриједности садржани су у члану 6. овог Правилника;
- e) **протеини** подразумијевају количину протеина израчунату према формули: протеини = укупни азот по Кјелдахловој методи $\times 6,25$;
- f) **угљени хидрати** подразумијевају било које угљене хидрате који се пробављају у људском организму, укључујући и полиоле;
- g) **шећери** подразумијевају све моносахариде и дисахариде заступљене у храни, осим полиола;
- h) **масти** подразумијевају укупне липиде укључујући и фосфолипиде;
- i) **засићене масне киселине** подразумијевају масне киселине без двоструких веза;
- j) **мононезасићене масне киселине** подразумијевају масне киселине са *цис* двоструком везом;
- k) **полинезасићене масне киселине** подразумијевају масне киселине са *цис*, *цис*-метилен прекинутим двоструким везама;
- l) **влакна** подразумијевају фракцију јестивог дијела биљака или њихових екстраката, који се не могу ресорбовати у дигестивном тракту и који се одређују одговарајућим аналитичким методама;
- m) **просјечна вриједност** је вриједност која најбоље представља количину храњиве материје садржане у одређеној храни, а одражава дозвољена одступања с обзиром на сезонску промјенивост, начине исхране и остале факторе који могу проузроковати варирање стварне вриједности.

ДИО ДРУГИ - ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 5.

(Означавање храњивих вриједности)

- (1) Приликом означавања храњивих вриједности хране, наводе се следећи подаци:

Група 1

- a) енергетска вриједност хране;
b) количина протеина, угљених хидрата и масти, или

Група 2

- a) енергетска вриједност хране;
b) количина протеина, угљених хидрата, шећера, масти, засићених масних киселина, влакана и натријума.
- (2) Приликом означавања храњивих вриједности хране, информација која се даје може садржавати и податак о количини једне или више следећих материја:
- a) скроба,
b) полиола,
c) мононезасићених масних киселина,
d) полинезасићених масних киселина,
e) холестерола,
f) било којег минерала или витамина ако се налазе у значајнијој количини.
- (3) Навођење природног садржаја витамина и минерала који се могу декларисати и њихова препоручена дневна количина (РДА)* одређена је у следећој табели:

Витамин А	µg	800	Витамин Б12	µg	1
Витамин Д	µg	5	Биотин	mg	0,15
Витамин Е	mg	10	Пантотеинска киселина	mg	6
Витамин Ц	mg	60	Калцијум (Ca)	mg	800
Тиамин	mg	1,4	Фосфор (P)	mg	800
Рибофлавин	mg	1,6	Гвожђе (Fe)	mg	14
Ниацин	mg	18	Магнезијум (Mg)	mg	300
Витамин Б6	mg	2	Цинк (Zn)	mg	15
Фолатин	µg	200	Јод (J)	µg	150

*Количина витамина или минерала која се декларише је она којом се са 100 g или 100 ml или по паковању намирнице обезбјеђује најмање 15% препоручене дневне количине витамина или минерала у наведеној табели.

- (4) Када је наведена тврдња о храњивој вриједности за шећере, засићене масне киселине, влакана или натријума, информација која се даје мора садржавати податке из става (1) тачка b) овог члана.
- (5) Када је наведена количина полинезасићених масних киселина и/или мононезасићених масних киселина и/или холестерола, мора се навести и количина засићених масних киселина, што се не сматра тврдњом о храњивој вриједности.

Члан 6.

(Израчунавање енергетске вриједности)

Енергетска вриједност која се наводи израчунава се коришћењем следећих фактора прерачунавања:

Угљени хидрати	4 kcal/g	или 17 kJ/g
----------------	----------	-------------

Полиоли	2,4 kcal/g	или 10 kJ/g
Протеини	4 kcal/g	или 17 kJ/g
Масти	9 kcal/g	или 37 kJ/g
Алкохол (етанол)	7 kcal/g	или 29 kJ/g
Органске киселине	3 kcal/g	или 13 kJ/g
Салатрин	6 kcal/g	или 25 kJ/g

Члан 7.

(Мјерне јединице енергетских и храњивих вриједности)

- (1) Енергетска вриједност и количина храњивих материја или њихових састојака у храни изражавају се бројевима у следећим мјерним јединицама:
- a) енергетска вриједност kJ и kcal
b) протеини грами (g)
c) угљени хидрати грами (g)
d) масти грами (g)
e) натријум грами (g)
f) влакна грами (g)
g) холестерол милиграми (mg)
h) витамини и минерали јединице наведене у табели
- (2) Подаци из става (1) овог члана:
- a) морају се изразити за количину од 100 g или 100 ml готовог производа;
b) могу се изражавати и по оброку, ако је на декларацији наведена количина која чини један оброк или број obroka садржаних у паковању.
- (3) Просјечне вриједности су бројчане вриједности које се заснивају на:
- a) анализи хране коју спроводи произвођач;
b) прорачуну према познатим или стварним просјечним вриједностима употребљених састојака;
c) прорачуну према утврђеним и општеприхваћеним подацима.
- (4) Подаци који се наводе морају се односити на готов производ који се ставља на тржиште или се могу односити на храну након припреме, под условом да су дата довољно јасна упутства за припрему и да се подаци односе на храну припремљену за конзумирање.
- (5) Подаци о садржају витамина и минерала морају се додатно изразити у постотку дневно препоручене количине (РДА), изражене за количине из става (2) овог члана.
- (6) Постотак дневно препоручене количине (РДА) за витамине и минерале може се приказати и у графичком облику.

Члан 8.

(Начин навођења)

- (1) Подаци о садржају шећера и/или полиола и/или скроба уписују се одмах након навођења садржаја угљених хидрата, и то на следећи начин:
- a) угљени хидрати (g):
шећери (g)
полиоли (g)
скроб (g)
- (2) Подаци о количини и/или врсти масних киселина и/или холестерола уписују се одмах након навођења укупне количине масти на следећи начин:

a) масти	(g):
засићене масне киселине	(g)
мононезасићене масне киселине	(g)
полинезасићене масне киселине	(g)
холестерол	(mg)

Члан 9.

(Писање храњивих вриједности)

(1) Подаци који се односе на храњиву вриједност хране, прописану овим Правилником, морају бити штампани читким и неизбрисивим знаковима на видном мјесту, једним од писама и на једном од језика у службеној употреби у Босни и Херцеговини, а наводе се:

- a) у табеларном облику;
- b) линеарно, уколико нема довољно расположивог простора за табеларни облик.

(2) Ова одредба не спречава означавање на другим језицима.

ДИО ТРЕЋИ - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 10.

(Примјена прописа)

Храна на чијој су декларацији наведени подаци који се односе на навођење храњивих вриједности супротно одредбама овог Правилника може се стављати на тржиште до искоришћавања залиха амбалаже, а најкасније двије године од дана ступања на снагу овог Правилника.

Члан 11.

(Потврда храњивих вриједности)

Навођење храњивих вриједности мора бити потврђено лабораторијским испитивањима, спроведеним у лабораторијама овлашћеним од Савјета министара Босне и Херцеговине, на предлог Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине, уз претходно мишљење Института за акредитовање Босне и Херцеговине.

Члан 12.

(Службене контроле и инспекцијски надзор)

Службене контроле и инспекцијски надзор сроводиће се на начин прописан важећим законским прописима у Босни и Херцеговини.

Члан 13.

(Ступање на снагу)

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 163/08
8. маја 2008. године
Сарајево

Председавајући
Савјета министара БиХ
др **Никола Шпирлић**, с. р.